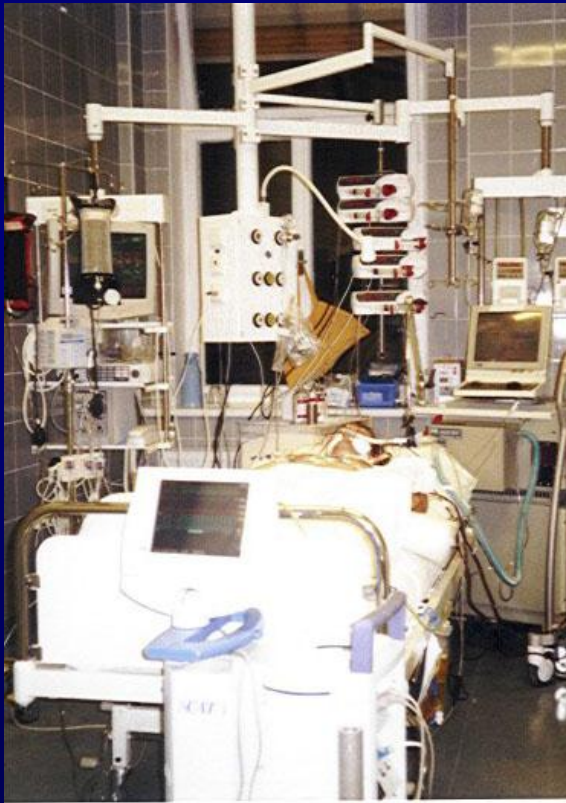

Šokové stavy - klinické jednotky, klasifikace, patofyziologie, diagnostika a léčba

Jan Bělohlávek

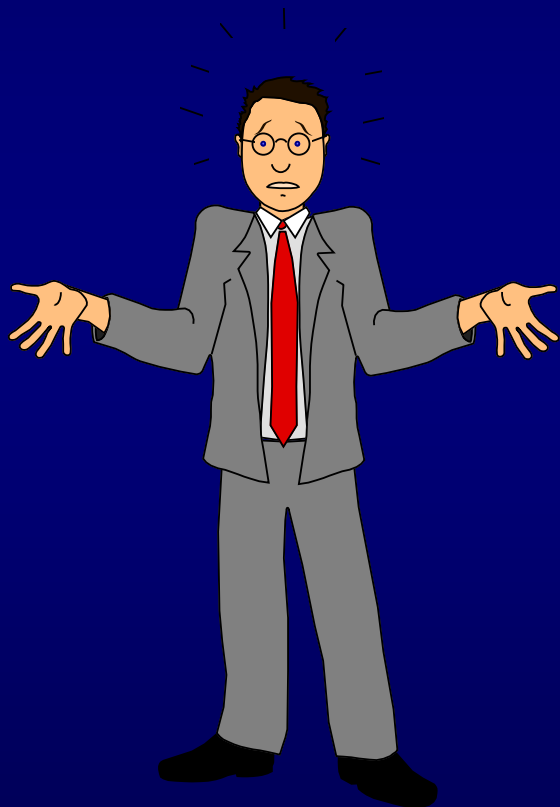
Koronární jednotka

*II. interní klinika kardiologie a
angiologie VFN a 1. LF UK*

Kritický stav

Věk

hemodynamika
respirace/ventilace
vnitřní prostředí
koagulace
imunita
nutrice
CNS/psychika

g
e
n
e
t
i
k
a

Komorbidity

Analgo-sedace

EV + PEV

CRRT

Katecholaminy

Krystaloidy/koloidy

Ventilace

Insulin

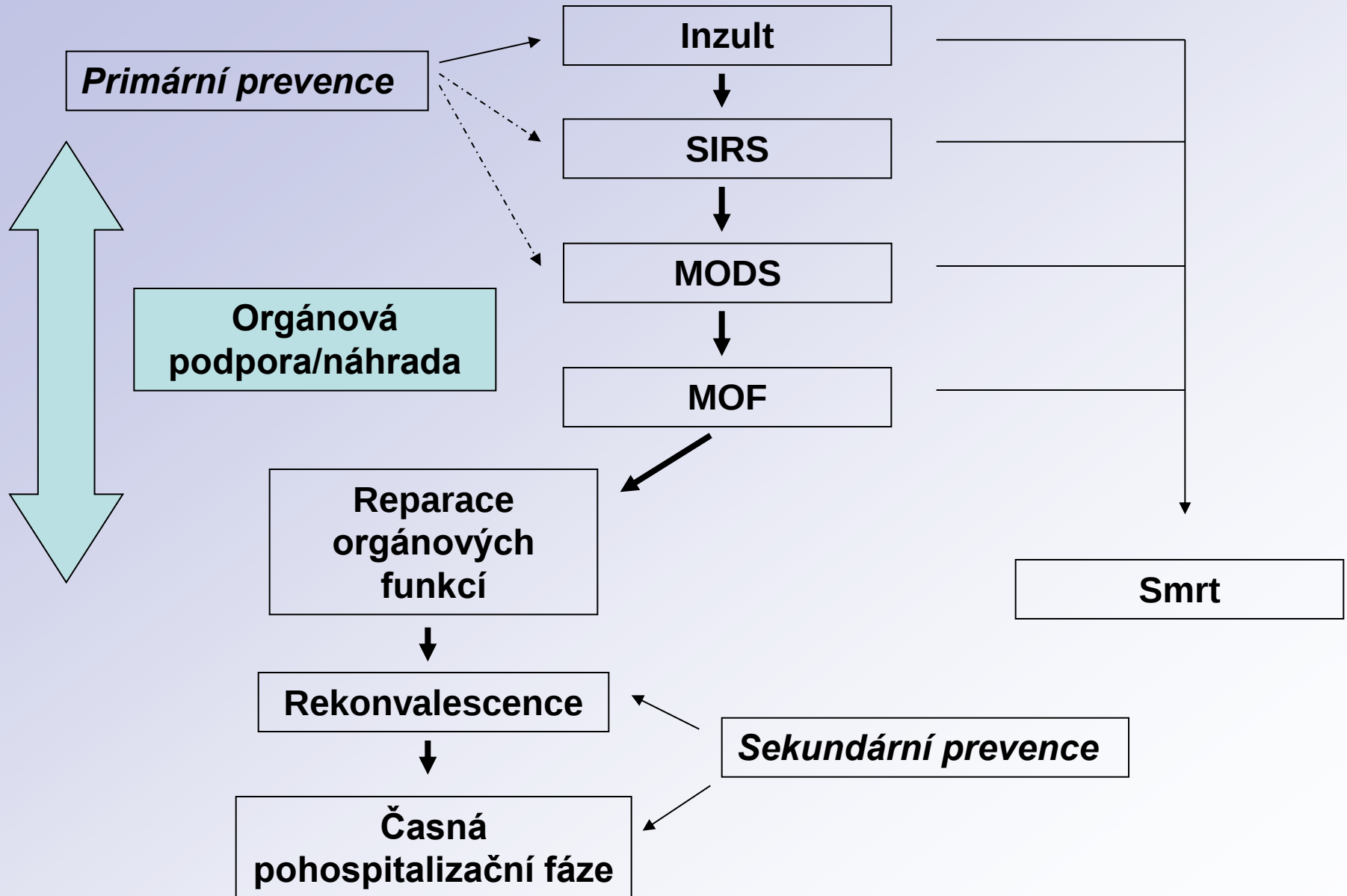
*Při selhání konvenčních postupů
přichází rescue postupy*

Rescue postupy nemají příliš EBM

Hemodynamické
a metabolické
monitorování

IABK

Průběh kritického onemocnění

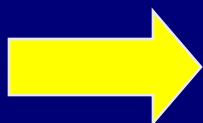

Definice šoku, rozdělení.

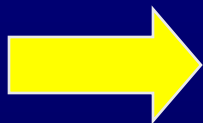
Akutní oběhové selhání s neadekvátní distribucí a perfuzí ve vztahu k metabolickým požadavkům tkání vedoucí ke generalizované buněčné hypoxii.

Kardiogenní šok (AIM, myocarditis, kontuze srdeční, hemodynam. významná arytmie, ak. dysfunkce protézy chlopně, akutní mitrální či aortální regurgitace, hypertenzní krize)

Obstruktivní šok (PE, tamponáda)

Hypovolemický šok (krvácení, dehydratace)

Distribuční šok (septický šok, SIRS, anafylakt. šok, neurovazoparalytický šok)

Terminologie, klinické jednotky

1. **SIRS** (Systemic Inflammatory Response Syndrome)
2. **CARS** (Compensatory Anti-inflammatory Response Syndrome)
3. **MARS** (Mixed Antagonist Response Syndrome)
4. **Sepse**
5. **Těžká seps**
6. **Septický šok**
7. **Hypovolemický šok**
8. **Kardiogenní šok**
7. **MODS** (Multiple Organ Dysfunction Syndrome)

Syndrom systémové zánětlivé odpovědi

(Systemic Inflammatory Response Syndrome)

SIRS

Diagnostická kritéria:

- Teplota $> 38\text{ }^{\circ}\text{C}$ nebo $< 36\text{ }^{\circ}\text{C}$
- Tachykardie $> 90/\text{min}$
- Dechová frekvence $> 20/\text{min}$ nebo $\text{PaCO}_2 < 4,3\text{ kPa}$
- Leukocyty $> 12 \times 10^9/\text{l}$ nebo $< 4 \times 10^9/\text{l}$ nebo $> 10\%$ nezralých forem leukocytů

Vzniká jako odpověď organismu na různé podněty (bakteriemie, pankreatitida, závažná popálenina, trauma a jiné), musí být přítomny 2 a více kritéria

Sepse.

SIRS vyvolaná dokumentovanou infekcí.

Těžká sepsse.

Sepsse spojená s hypoperfuzí orgánů či hypotenzí. Tyto abnormality se mohou projevovat laktátovou acidózou, oligurií anebo mentální alterací.

Septický šok.

Těžká sepsse spojená s hypotenzí (TKs < 90 mmHg nebo pokles > 40 mmHg pod obvyklou hodnotu) při nepřítomnosti jiných příčin a při adekvátní resuscitaci tekutinami. Pacienti s inotropní a vazopresorickou podporou nemusí mít hypotenzi, ale mají perfuzní abnormality.

Syndrom multiorgánové dysfunkce

(Multiple Organ Dysfunction Syndrome)

MODS

Akutní postižení orgánových funkcí u akutně nemocného pacienta, kdy homeostázu nelze zajistit bez lékařské intervence.

Primární MODS.

Přímý inzult na jednotlivé orgány (aspirace plic, kontuze plic).

Sekundární MODS.

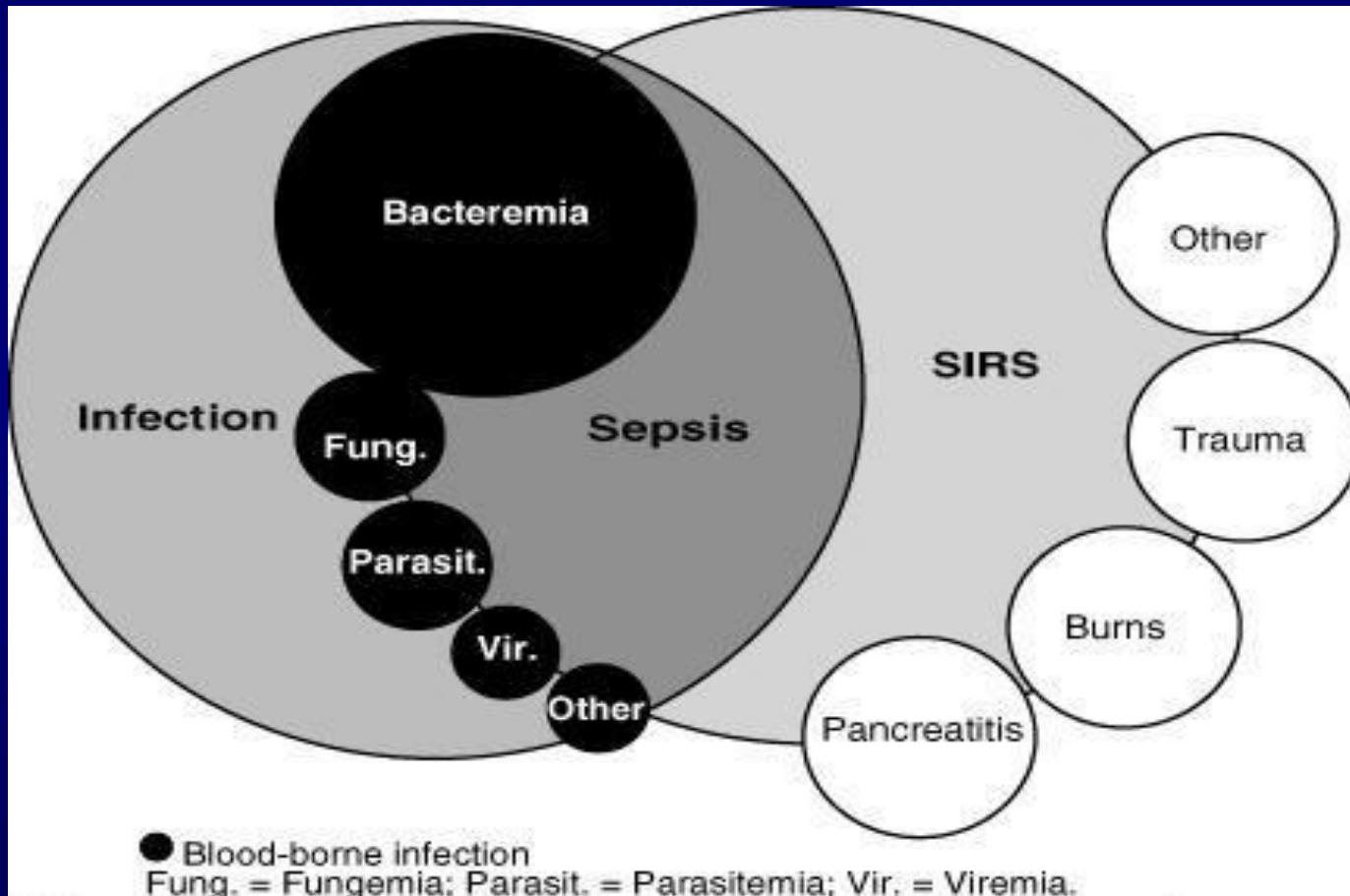
Komplikace SIRS.

Syndrom systémové zánětlivé odpovědi

(Systemic Inflammatory Response Syndrome)

SIRS

Syndrom multiorgánové dysfunkce (Multiple Organ Dysfunction Syndrome)

MODS

Sekvence dějů SIRS, MODS

Inzult

Aktivace makrofágů, endotelu, NG,
komplement, cytokiny, koagulace

SIRS ↔ MARS ↔ CARS

MODS

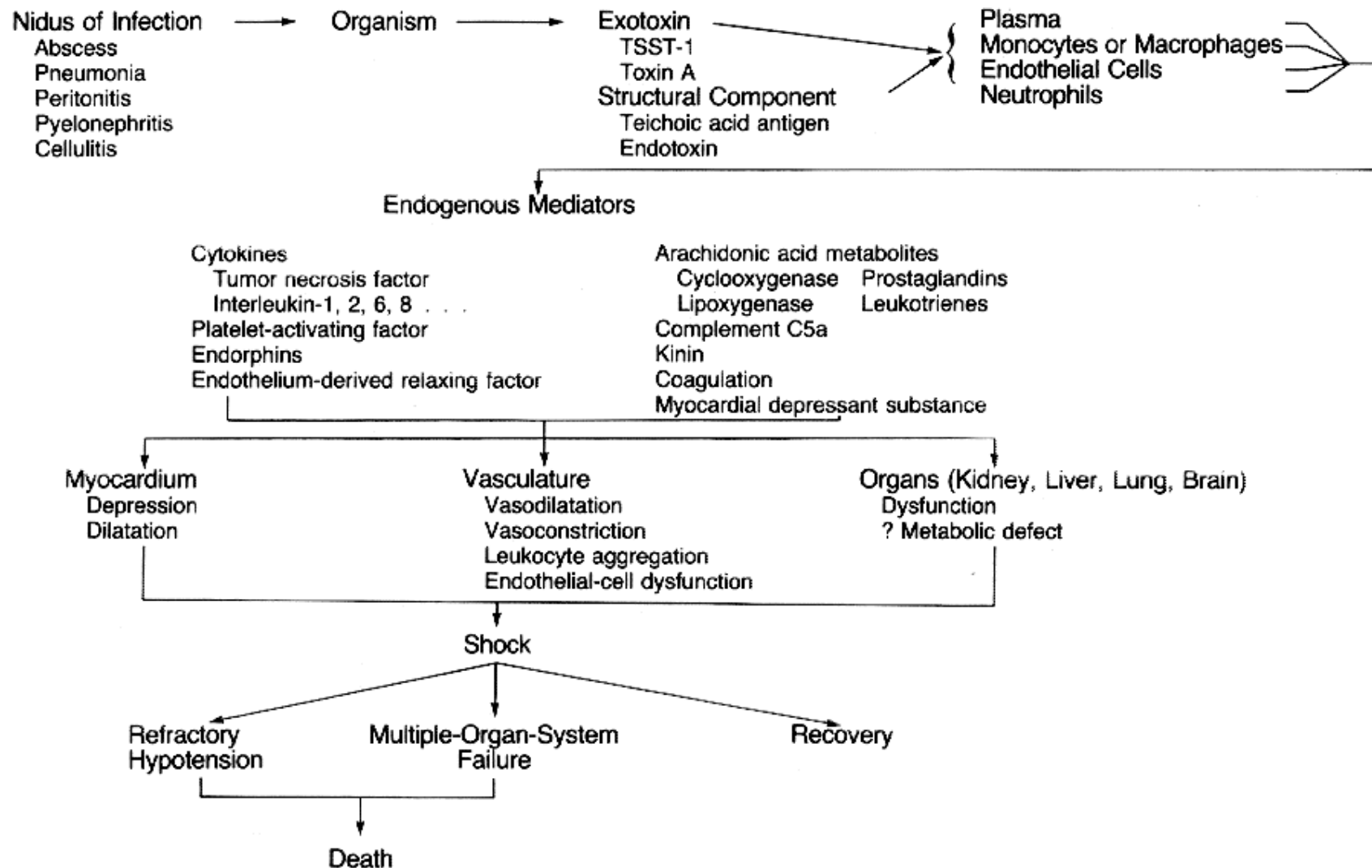

Uzdravení

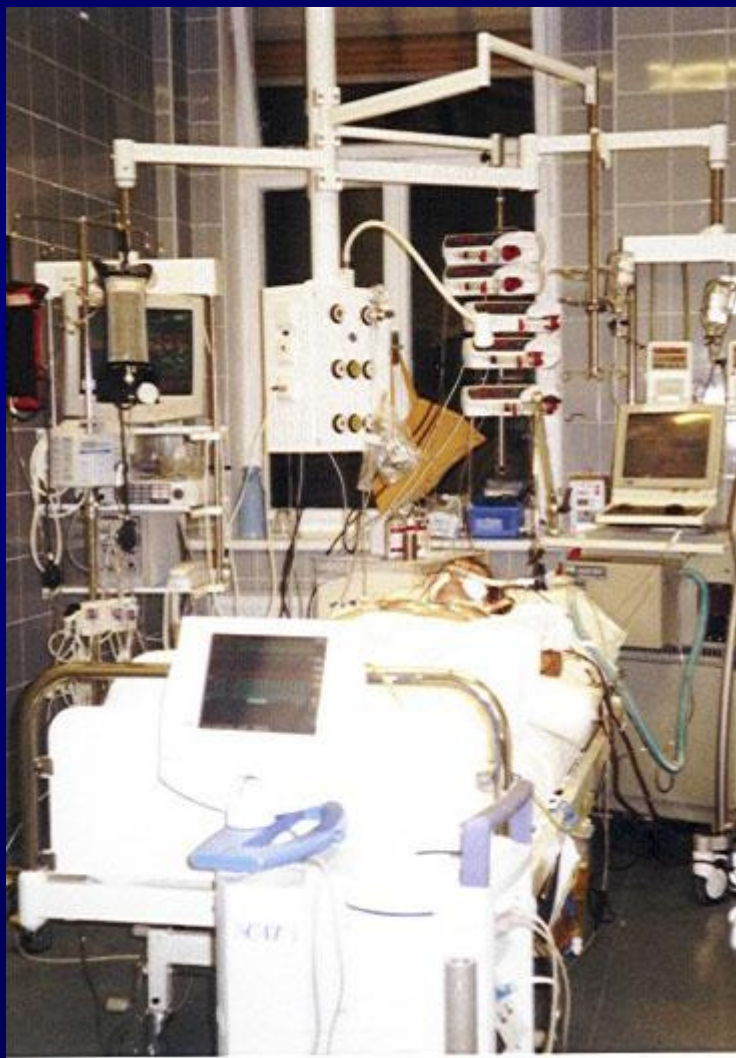
Sekvence patofyziologických dějů

SIRS, MODS

Kardiogenní šok

Kardiogenní šok

akutní selhání srdce
jako pumpy

↓ MO a DO_2

globální ischemie

**MULTIORGÁNOVÉ
SELHÁNÍ**

Kardiogenní šok

náhlý život ohrožující stav

nedostatečný minutový
výdej vede ke snížené
perfuzi tkání

**porucha
mikrocirkulace**

**IREVERSIBILNÍ POŠKOZENÍ
ORGÁNŮ**

Příčiny kardiogenního šoku

• AIM

- „Selhání pumpy“ (74,5%)
  - Velký IM (elevace ST segmentů, ↑ CK)
  - Malý IM u dysfce
  - Extenze IM
  - Reinfarkt
- Mechanické komplikace
  - ruptura nebo dysfunkce papilárního svalu (rozvoj akutní mitrální regurgitace – zhroucení oběhu)
  - ruptura septa (4,6%) nebo volné stěny LK (2%) (tamponáda, náhlá kardiální smrt)
  - akutní MR (8,3%) nebo AoR
- IM pravé komory (4%)

Příčiny kardiogenního šoku

✿ Jiné (cca 8%)

- ✿ terminální fáze srdečního selhání
- ✿ kontuze myokardu
- ✿ myokarditida
- ✿ těžká dekompenzace plicní hypertenze
- ✿ septický šok se systolickou depresí myokardiální fce
- ✿ arytmie
- ✿ Aos, HKMP
- ✿ MiS, myxom LS

Příčiny kardiogenního šoku

☀ Tako-tsubo kardiomyopatie

(„broken - heart syndrome“)

Porucha kontraktilní funkce myokardu vedoucí k balónovité dilataci a závažné systolické dysfunkci LK

- ☀ starší ženy
- ☀ stresová událost
- ☀ reversibilní stav-maximální terapeutické úsilí

Kardiogenní šok – klinický obraz

- ✱ sTK < 80 (90) mm Hg bez hypovolémie
- ✱ LCO ...CI < 2,2 l/min/m²
- ✱ vyšší plicí tlaky
  - ✱ Apw > (15) 18 mm Hg, krční žíly
- ✱ orgánová hypoperfuze
  - ✱ cyanóza
  - ✱ chladná periferie
  - ✱ porucha mentálních funkcí
  - ✱ trvající oligúrie (↓ 20ml/hod)
  - ✱ metabolická acidóza

Kardiogenní šok

Pacienti

- ✱ starší (věk >68 let)
- ✱ anam. ICHS s IM,
- ✱ přední IM (55%) nebo komplikovaný spodní (46%) / zadní (21%) (dominantní ACD, po CABG, stenóza RIA/RCx)
- ✱ často 3VD, uzávěr „dominantní“ RIA
- ✱ diabetici, po CMP
- ✱ 11% při přijetí, 89% za hospitalizace (≅ po 7 hod)

*Hollenberg, Ann Int Med, 1999,
SHOCK trial registry, 1999*

Kardiogenní šok - patofyziologie

☀ Fáze kompenzace

- ☀ Centralizace oběhu s redistribucí ve prospěch srdce a mozku
- ☀ Zachování částečné funkce ledvin, jater, plic

☀ Fáze dekompenzace

- ☀ Pokles orgánové perfuze
- ☀ Porucha tkáňového metabolismu
- ☀ Selhávání orgánů

☀ Fáze ireverzibilní

- ☀ Nezvratné selhání mikrocirkulace
- ☀ Težká tkáňová hypoxie a acidóza
- ☀ Smrt organismu

Kardiogenní šok

Úspěch léčby kardiogenního šoku závisí na včasné diagnostice a současně velmi razantní terapii

Kardiogenní šok

✱ Rychlá diagnostika

- ✱ Anamnéza a zhodnocení obj. stavu
- ✱ 12 sv. EKG (obraz rozsáhlého AIM)
- ✱ Laboratoř (vysoké hodnoty CK, CK MB, pozit. Myoglobin a Troponin, acidoza)
- ✱ RTG S+P (plicní edém)

Kardiogenní šok

✱ Urgentní echokardiografie

- ✱ stanovení funkce LK a rozsahu ohroženého myokardu
- ✱ Zhodnocení přítomnosti závažných chlopenních vad
- ✱ Vyloučení mechanických komplikací (ruptura IVS, papilárního svalu s akutní MR, volné stěny LK s tamponádou)
- ✱ Funkce pravé komory (vyloučení PE)
- ✱ Stanovení srdeční výdej
- ✱ Urgentní TTE klíčový diagnostický prostředek k upřesnění a definitivní dg. kardiogenního šoku

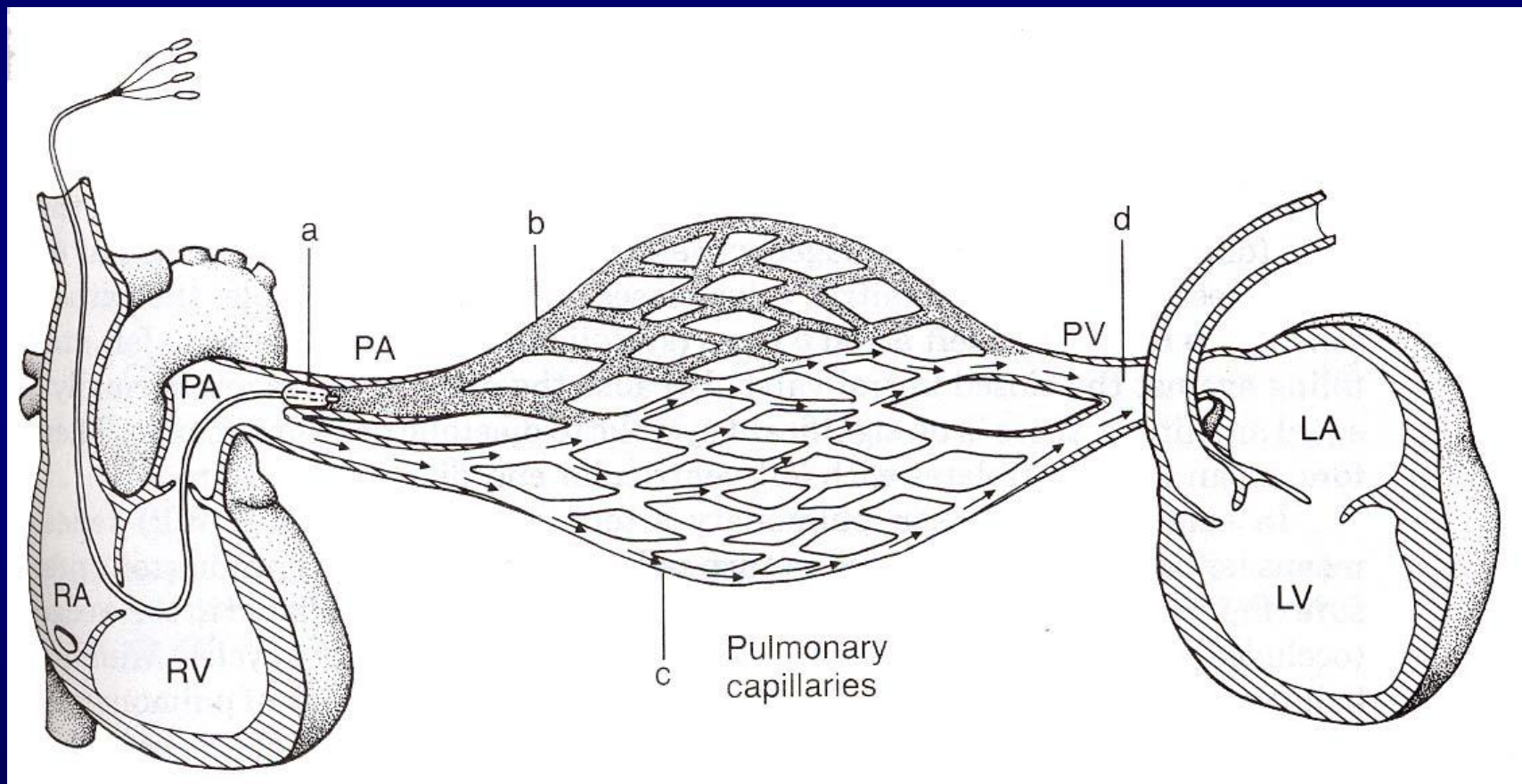
Kardiogenní šok

✱ Rychlá diagnostika

- ✱ Pravostranná katetrizace (díky zavedenému Swan-Ganzovu katetru monitorujeme CVP, PAP, PAWP, CO)
- ✱ Monitorování hemodynamiky plicnicovým katetrem se považuje za přínosné, pokud pacient nemá krvácivé komplikace
- ✱ Cílem je zvýšení srdečního indexu $\uparrow 2,2 \text{ l/min/m}^2$,
 $\downarrow$ PAPW pod 20mm Hg, $\downarrow$ tepové fr. Pod 90/ min

Zavedený plicnicový katétr

Pravostranná katetrizace – křivky

Kardiogenní šok – podpůrná terapie

✱ Úvodní terapie zaměřená na prevenci multiorgánového selhání

- ✱ O₂, NIPPV, UPV (zlepšení oxygenace, ↓dechové práce, usnadnění SKG)
- ✱ i.v. přístup (3-cestný CŽK)
- ✱ Monitorace (vitální fn., labor. hodnoty minerálů, KO, ASTRUP, laktát, APTT, CK, vývoj hemodynamických parametrů)
- ✱ analgosedace

Kardiogenní šok – podpůrná terapie

- ✱ Hemodynamická podpora
- ✱ Tekutiny – při absenci plicního edému
- ✱ Katecholaminy
  - ✱ Dobutamin při syst.TK nad 80 mm Hg, ↑perfuzi myokardu, ↑kontraktilitu myokardu a srdeční výdej, působí ↓tachykardii a vazokonstrikci
  - ✱ Noradrenalin při syst.TK pod 70mm Hg, výrazný vazokonstrikční účinek, ↑střední arteriálního tlaku, zlepšení perfuze myokardu

Intraaortální balonková kontrapulzace

Mechanická podpora oběhu, při které se do descendentní aorty zavádí balonek o průměru 30-40ml, nafukovaný synchronně se srdečním cyklem

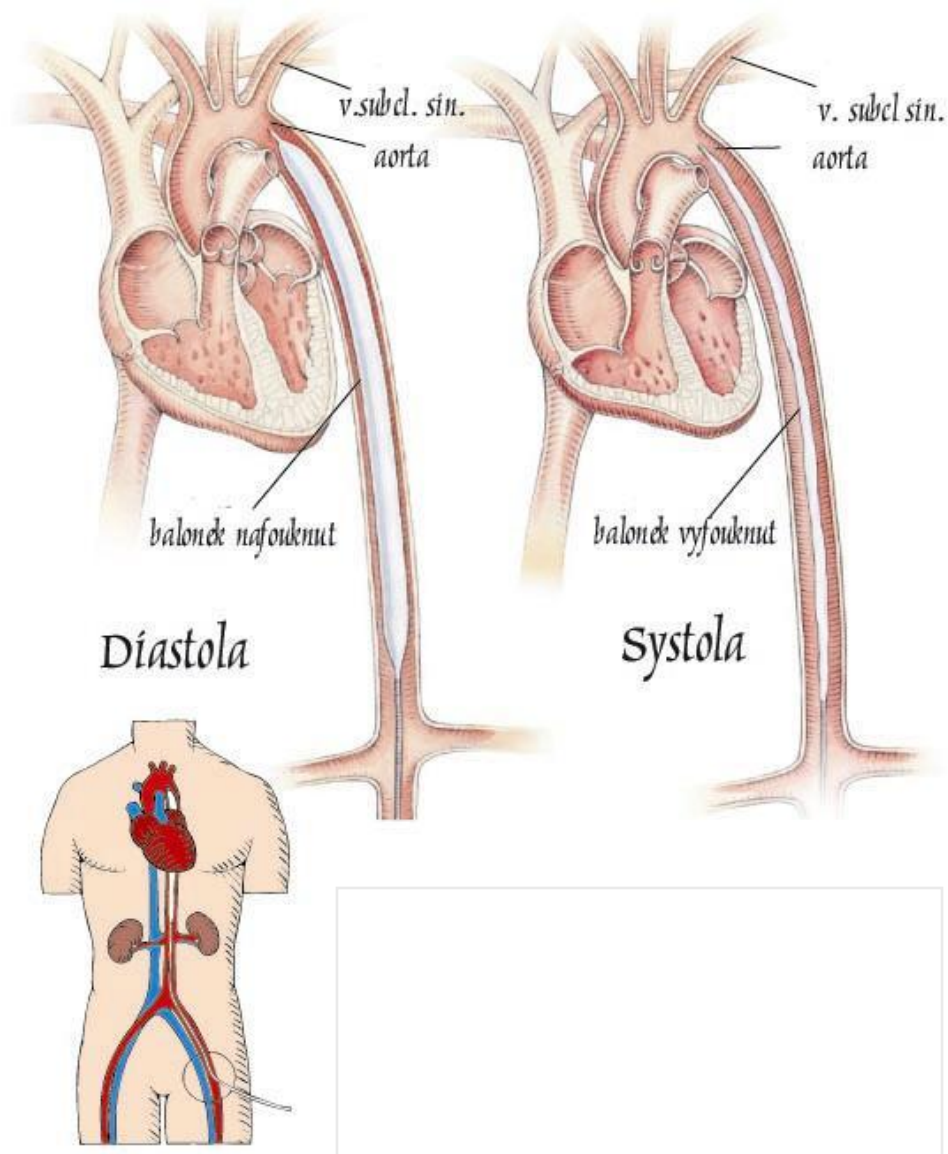
Intraaortální balonková kontrapulzace

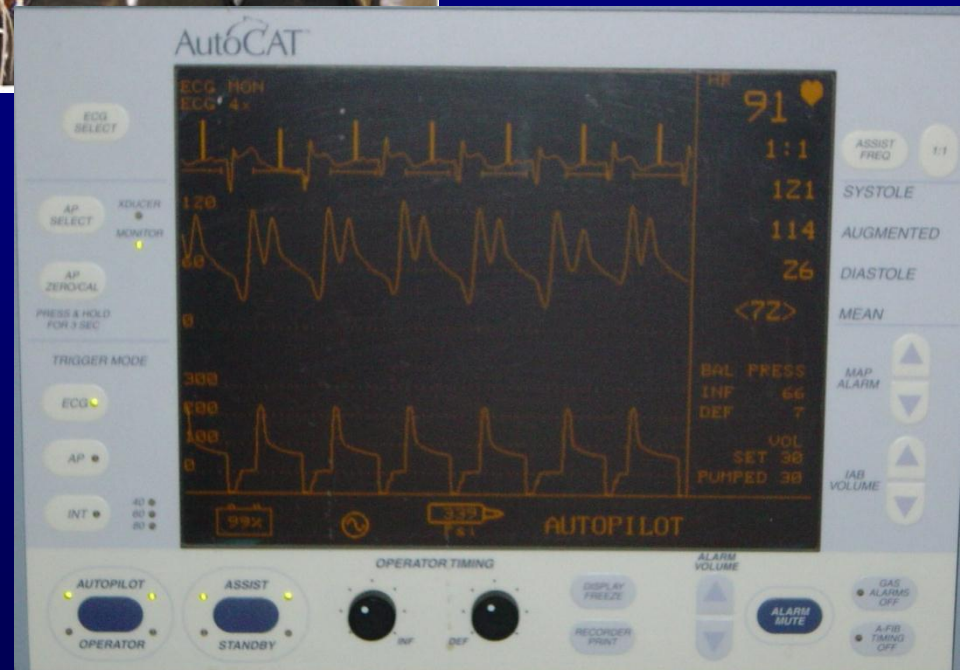
☀ Indikace

- ☀ U pacientů kde nedojde k rychlému ústupu šokového stavu po farmakolog. léčbě
- ☀ Mechanické komplikace IM
- ☀ Vysoce riziková PCI
- ☀ Plánovaná chirurgická revaskularizace
- ☀ IABK zvyšuje srdeční výdej
- ☀ Zvyšuje diastolický perfuzní tlak
- ☀ Zlepšuje perfuzi myokardu, mozku a ledvin
- ☀ Stabilizačním prostředkem pro angiografii a promptní revaskularizaci PCI

Pozice intra-aortálního balónku

Kardiogenní šok - PCI

Základem úspěchu léčby pacientů s AIM komplikovaným kardiogenním šokem je emergentní perkutánní koronární intervence s implantací koronárního stentu

PCI a kardiogenního šok

/ ACC/AHA Guidelines for PCI, JACC, 2001/

*Early revascularization in AMI complicated by cardiogenic shock - **SHOCK trial** /NEJM, 1999/*

- 302 pacientů
- revaskularizace (PTCA +CABG +/- IABK vs. konz. terapie (TL +/- IABK)
- **30-ti denní mortalita** 46,7 vs. 56% (41 vs. 57% u < 75 let, stejná u > 75 let), **celkově obdobná**
- nižší mortalita revaskularizovaných za 6 měsíců (50 vs. 60%) **i za jeden rok** /JAMA, 2001/

Monitorace

- ☀ hypotenze
- ☀ tachykardie
- ☀ tachypnoe
- ☀ mentální poruchy
- ☀ oligurie
- ☀ metabolická acidoza
- ☀ špatná perfuze periferie

invazivní krevní tlak (a. radialis)

h

alarmy EKG, kontinuální
monitorace 12 sv. EKG + ST

alarm dechové frekvence, sat O₂,
EtCO₂, alarmy na ventilátoru (MV,
dechový objem, inspirační tlaky)

pacienta nutno sledovat !!!

Astrupův katétr, CVP a jiné

V-A ECMO u kardiogenního šoku

- ☀ Pokles preloadu
- ☀ Mírný vzestup afterloadu
- ☀ Zvýšení „wall stresu“ LK

☀ Výhody:

- ☀ Biventrikulární podpora
- ☀ Zlepšení systémové oxygenace
- ☀ Snadná (perkutánní) implantace

☀ Nevýhody:

- ☀ Silná arteriální kanyla
- ☀ Snížený průtok v plicích (LK)
- ☀ Riziko arteriální embolizace

Závěr

- ✱ kardiogenní šok je jeden z nejzávažnějších stavů v akutní kardiologii
- ✱ vyžaduje úzkou týmovou spolupráci
- ✱ *ošetrovatelská péče je odborně i lidsky náročná*
- ✱ pro přežití pacienta je zásadní **rychlá diagnóza, iniciální stabilizace, úspěšný katetrizační výkon** a profesionální komplexní péče
- ✱ přesto zůstává mortalita vysoká